

מאורי הא"ש

שמואל שלמה טעללער - קרית יואל

לזכרו הבהיר של
כקש"ת מרנא הגה"ק
רבי **אליקים**
שלעזינגער
זצוק"ל
ראש ישיבת הרמ"ה לאנדאן

פרשת
כי תצא תשפ"ו
גליון
כ"ח

ב"ה

ענין "ארץ ישראל" לא יהי' בראש פעולות אגו"י

ב. אין בכוונתי כעת להיכנס לענייני אגודת ישראל בכלל, אלא במה שנוגע להשקפתו האישית של זקני ז"ל כדי לשרטט אישיותו ומהותו. הנה, בעת התייסדות האגודה היו כמה חילוקי דעות יסודיים על דבר תכניתה ומטרתה.

אחת הייתה על דבר ההתעסקות בענייני 'שוב ארץ ישראל', שהיו כאלו שדרשו שלא ייזכר כלל עניין עבודת ארץ ישראל מחשש התדמות לציונים, והיו מצד שני כאלו שדרשו דווקא להעמיד עניין 'ארץ ישראל' בראש פעולותיה של האגודה, ולציין כן במטרת אגודת ישראל.

זקני ז"ל אמנם צודד לצרף ענין ארץ ישראל באחד מפעולות אגודת ישראל, אבל לא מתוך הרגשה יתירה ושלא יזכר דבר זה בסיסמת מטרתה, ולבסוף נתקבלה דעתו מתוך התנגדות עצומה של אלו שרצו דווקא להעמיד את ארץ ישראל בראש פעולותיה של האגודה.

אחרי שנים שוב רצו לשנות את מטרת אגודת ישראל ברוח זה, ואז הציל זקני רבי אליעזר שלעזינגר ז"ל, שעמד לצדו של רבי יעקב רוזנחיים, ובגודל חכמתו ידע להכניע את המתנגדים.

אונגארישע קהילות לא יהיו בתוך האגודה

ג. כן היה ויכוח יסודי אם יהודים חרדים המשתייכים לקהילות הכלליות

(במקום שיש קהילות נפרדות) יכולים להתקבל כחברים באגודת ישראל. והיה זו הדרישה מהונגרי' לעומת אנשי פולין ורוסיה שלא הבינו זה כלל, זולת מרן הגר"ח מבריסק שעמד לצדו של הדר"ש מהונגריה.

זקני ז"ל שהיה מראשי הלוחמים למען ה"ציאה" ו"הקמת קהילות נפרדות", אשר בהרבה ממאמרי קובע שבזה תלוי קיום עתיד כלל ישראל, בכל זה צידד לגבי מדינת אשכנז לקבל באגודת ישראל גם אלו שטרם יצאו מקהילות הכלליות, מפני שלא כמו בהונגרי', באשכנז טרם ניצחה השיטה הזאת, ורוב רובם של חרדים שומרי תורה ומצוות נשארו

עדיין בתוך הקהילות הכלליות, והיה דעתו "שעל ידי התארגנותם באגודת ישראל יחונכו להכיר בנחיצות הציאה".

מאחר שאנשי פולין ורוסיה היו הרוב, נתקבלה דעה זו, וזה גרם שבהונגריה פרשו מאגודת ישראל.

ואשר למטרתה העיקרית של אגודת ישראל, היו גם כן דעות שונות מה תהיה בראש דאגותיה, ודעתו של זקני חזרה ונשנתה בנאומיו ומאמרי שבראש ובראשונה יעמוד ענין חיזוק לימוד התורה בצעירי הצאן כמו שנהוג בפולין ורוסיה.

התפילה לפי כוונת אנשי כנה"ג

קנג) (מתוך מכתב שבי' מוריניו הר"מ זלה"ה ביום ער"ח אדר ב' תשע"ד, בנוגע עצרת תפילה רבתי' יחד עם כמה עדות וחוגים אשר אינם בשיטה אחת עמנו). "כבר באו אלי אנשים לשאול האם להשתתף עם כל העם בתפילה, הרי אין לכולם עדיין השקפה הברורה שלנו, ואולי הם עדיין בגדר רוצה בקיומה של המדינה".

הנה, פעם דיברתי עם רב אחד שאינו משלנו, ואמרתי לו שהרמב"ם מפרש על תפילת 'ילמלשינים' שאומרים בכל שמונה עשרה, שהמכוון הוא על רשעי ישראל שרוצים לבטל עבודת השם בעולם.

ואמר לי זה האיש: "אני לא מכוון הפירוש הזה של הרמב"ם".

אמרתי לו: "זה לא יעזור לך כלום, כי אנשי כנסת הגדולה הכניסו כוונתם בתוך הברכה כמו שכתב הרמב"ם, ולא יועיל לך כלום מה שאתה מכוון אחרת".

כן הדבר הזה, כאשר מתאספים וזועקים ומתפללים להקב"ה באמירת תהילים וסליחות, שהקב"ה יציל אותנו מהרשעים וגזירותיהם, הקב"ה שומע ומקבל התפילה כפי שהיא באמת. ובודאי החובה להשתתף ולהתפלל, והקב"ה יעזור שיקבלו ברחמים וברצון.

הנסיון לסלף שיטת ראשי ומייסדי אגו"י

קנד) (חלק ממאמר נורא שכתב מוריניו ז"ל בחודש חשון תשמ"א): נחוץ מאוד לספר על השקפתו של זקני רבי יעקב רוזנחיים ז"ל בענייני כלל ישראל, וזה נחוץ ביותר בימינו כאשר יש משתדלים לסלף השקפתו ודרכו של זקני ז"ל.

ויעיד על זה העובדה שלפני כמה שנים תרגמו והדפיסו לקט מתוך ספרו "אהל יעקב", שהוא לקט מאמרים ודרשות שהדפיס בחייו בשפה הגרמנית המדוברת בשעתו. ואמנם העתיקו שם המאמרים הרעיוניים ומדורים שונים, זולת מלבד השקפה על ארץ ישראל, השמיטו 18 מתוך 20 מאמרים, בהם דיברו דברים ברורים נגד הרבנות

הראשית הציונית ורבה קוק, וכנבואה נזרקה מפיו שעתידה רבנות זו להתיר עריות ר"ל.

וכן השמיטו עשרה מאמרים ממדור "אגודת ישראל", אותם המדברים מהשקפת הסבא נגד הציונים והמזרחי. הרי שהשמיטו במכוון כל מה שלא נוח להעסקנים של היום בדרכם הנלוזה, באופן שהספר הוא סילף דמותו של הסבא זצ"ל.

ומה טוב היו עושים אילו ימצאו מתנדבים לתרגם ולפרסם מאמרים אלו שהם אקטואליים היום עוד יותר, שאז היו בבחינת רואה את הנולד, והמציאות של היום מוכיחה נכונותם.

שטארק אויסגעלערענטער ספח"ק "על הגאולה ועל התמורה" מאוצר הספרים של הגאון רבי משולם דוד הלוי פאלאוויטשיק זלה"ה ראש ישיבת בריסק

לחזק כוחה של "העדה החרדית"

ד. השקפתו של זקני אודות הציונים והמזרחי הייתה ברורה ביותר ובהתנגדות יסודית, והוא מצטער במאמריו שבפולין ורוסיה טרם הכירו בגודל סכנה זו בשעתה.

כמו שכתב בעניין מלחמת ההכרה להעדה החרדית בירושלים, שבראשו עמד מרן הגרי"ח זיננפלד זצ"ל, היה זקני בראש התומכים בו, מראותו גודל סכנת הרבנות הראשית.

הפעולות למען הכרת העדה על ידי הממשל הבריטי, ומימון רבנות העדה, נעשתה על ידי האפיס הפרטי של זקני בפרנקפורט על שמה של אגודת ישראל. לא תמיד בהסכמת חבריו באגודה...

וגם אחרי פטירת הגרי"ח זיננפלד זצ"ל, שהרבנות הראשית רצתה לבטל קיום העדה על ידי דין תורה, והיו גדולי ישראל בחוץ לארץ שלא ירדו לעומק עניין מחלוקת זו, והיה זה זקני ז"ל שניהל את העניין, ובעזר הגאון רבי חיים עזר ז"ל והאדמו"ר מגור ז"ל הכריעו לצידו, ועל דעתם נבחר מרן הגרי"ח דושינסקיא ז"ל כממלא מקומו של הגרי"ח ז"ל.

כל אלו דברים שמורים בקשרי מכתבים שונים שראיתי.

אגו"י לא יהי' מקושר בהמדינה

ה. בנדין המדינה: גם כן היה לזקני השקפה ברורה ביותר, עוד בטרם יסודה הפנה גדולי ישראל לתת עצה על סכנתה, אבל הרבים לא ראו כמותו את הנולד, ולא האמינו בהקמתה.

מתחילת הקמתה של המדינה, כשגברה במועצת גדולי התורה השאלה האם להשתתף בבחירות לממשלה, עמד זקני בתוקף על זה שאלו שיחיו נציגים במוסדות הממשלה אסור להם להיות מראשיה ומנהיגיה של אגודת ישראל, כי הם עלולים להטות את אגודת ישראל מדרך.

ואחר שפרסם דעתו זו, היה לו ויכוח חריף עם הר"מ לוי, שזקני דרש ממנו שיוותר על היותו נציג בממשלה, או שיוותר על ראשות האגודה. כי לא ייתכן שפעולות האגודה יהיו מושפעים מהמאורעות בעסקי המדינה הציונית. ואני זוכר ויכוח זה שנערך בבית אבא, ולויכוח זה היה המשך עגום שמשום כבוד הבריות איני רוצה לספרו ולכתבו.

השקפתו על המדינה ואנחתו העמוקה, יש לראות מתוך מכתב שכתב לאחד מקרוביו בסמוך לבואו מארץ ישראל, מיום ד' מנחם אב תש"י. אחרי הבעת נחת רוחו להימצא במחיצת צאצאיו, הוא כותב:

"אולם פחות מאשר אני מהמצב הכללי והיהדות, אשר הטובים ביותר ואנשי אמת נמצאים ביאוש, ואינם מאמינים שאפשר להפוך מדינה של מתנכרי תורה למדינה של יהודים, ושיתכן האפשרות על אדמת ארץ ישראל לחנך דורות של יהודים אמיתיים. דבר נורא הוא להיות באוירה כזו, ומי יודע

כמה זה יארץ. אני מצפה ליום שאוכל להסתגר בד' אמות, כי אין לי הכח לעשות את הבלתי אפשרי, ובפרט שאין לי השפה העברית, השפה היחידה המובנת לדור החדש. אצלכם באמריקה ואנגליה, נקל יותר לפבול המצב מאשר הרואה את המציאות כמו עיניו".

לפני נסיעתו של הסבא לארץ ישראל על מנת להשתקע, ביקר אצלו הגה"ק מפאסטמאר זצ"ל, שהחשיב מאוד את זקני, וביקש ממנו להימנע מקביעת מושבו בארץ ישראל, שבטענתו הגירה זו תגרום שהאגודה בכללותה תושפע עוד יותר ממהלך העניינים במדינה. זקני ענה לו שנסיעתו היא אישית כדי לבלות סוף ימיו בין צאצאיו.

רצונו להציל הסתימת הגולל של אגו"י

ו. כמו כן בעת הכנסת הגדולה באר"י, כשרצו להעביר את מושב הוועד הפועל העולמי לארץ ישראל, היה מרן הגרי"ח מבריקם שהשתדל בכל כוחו למנוע זה מטעם הנ"ל, ובאומרו שזה יהיה כסתימת הגולל לאגודת ישראל.

ואני הייתי אז שליחו אל זקני. זקני שכבר לא היה בכוחו להשתתף אישית בדיונים, ערך מכתב אל נשיאות הכנסת הגדולה, להימנע מהחלטה זו, ולהתחשב בדעתו של הרב מבריקס. בשליחותו של זקני מסרתי המכתב אל היושב ראש (ימ"ל), אבל הוא טמנו בכיסו, ויצא מה שיצא (שהאגודה נכנסה רובה ככולה במערבולת המדינה הציונית).

באחד ממכתביו האחרונים שחותני הרב משה בלוי ז"ל קיבל מאת הסבא, הוא כותב, ואני זוכר בדיוק את לשונו: "מיר ביידיע גלייכן צוויי געזונטע רעדער, וואס אן איינעם צעבראכענעם וואגן הענגען זיי זיך, אבער נישט מער לאזן קענען". (שנינו דומים לשני אופנים בריאים שתלו בעגלה שבורה, אולם אין בכוחם עוד להיפרד ממנה).

כן אנחנו "מוסרים"!

ז. אסיים בעפיזאדע מפורסמת שהיתה בווארשא, המסמלת דרך החיים של זקני ז"ל, כשנאם באסיפת עם, ובאו צעירים ציונים להפריע, וכשדיבר בהתנגדות על הציונים, ואיך היהדות החרדית צריכה להציג את עצמה בפני אומות העולם, זעקו כנגדו: "אתם מוסרים!".

לתמהון הקהל, ענה זקני על אתר: "צדקתם, אנחנו מוסרים". והסביר עצמו: מוסרים אנו את נפשינו לאבינו שבשמים.

סיפורי צדיקים הם עבודה בפועל

מחרת יו"כ תשע"ח

לכבוד יו"כ חכם וסופר אשר מזכה את הרבים בעבודת"ק בדבוריו וכתביו להדריך ביד ה' הטובה עליו מהו דרך ישראל סבא הרה"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א

אחדשה"ת. הנני בזה לברכו בגמח"ט בשש"צ עם כל הגלויים אליו שנה טובה ומבורכת לנו ולכל ישראל.

אשר הודיע לי כי הולך ומדפיס חלק העשירי של ספריו זקניך ויאמר ליך ורוצה הסכמה לזה, דבר מוסכם מכבר ואין צורך להמלצה לדבר נפלא כזה, ויישר כוחכם.

אתמול בשעת אמירת סדר העבודה התבוננתי דבר נפלא, הנה סדר העבודה שאנו אומרים הוא לא יותר מסיפור דברים של עבודת יום הכיפורים בביהמ"ק, וסיפור דברים אלו הוא אצילנו מעשה עבודה בפועל, ואנו כורעים ומשתחוים בחיל ורעדה כמולם.

וזכור אני רבותי זו"ע באיזה בכיות קדושות וקולות אמרו כל מילה ומילה, אשרי עין ראתה - והרי אין כאן אלא סיפור מעשי צדיקים ששמענו ומאמינים שאנו נזכה לזה עוד כשיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו.

הרי נוכח ללמוד גודל ענין סיפורי צדיקים אבותינו ורבותינו - ובע"ה עוד נזכה לזה כשיעמדו לתחי' - והוא יסוד החינוך שאנו צריכים ליתן לדור הבא. וזכור אני שכי"כ אמר לי מרן הגרי"ח שבין השאר חינוך את בנינו במעשה צדיקים שעושים רישם עמוק בנפש הנער.

ובכן זה מה שעושה ידיו בהדפסת זקניך ויאמר ליך, ואברכו בשמחה רבה ע"ז.

ואברכו בשמחת יו"ט ושנה טובה ורב הצלחה וס"ה.

ידידו מוקירו

אליקים שלעזינגער

Rabbi E. Schlesinger
41 St. Kilda Road
London N16 5BS
TEL: 020 5892 6386
FAX: 020 5890 0279

אליקים שלעזינגער
רמ"מ ישיבת תומכי
תלמוד תורה

לשם חתום יו"כ זקני

לכבוד יו"כ חכם וסופר אשר מזכה את הרבים בעבודת"ק בדבוריו וכתביו להדריך ביד ה' הטובה עליו מהו דרך ישראל סבא הרה"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א

לכבוד יו"כ חכם וסופר אשר מזכה את הרבים בעבודת"ק בדבוריו וכתביו להדריך ביד ה' הטובה עליו מהו דרך ישראל סבא הרה"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א

לכבוד יו"כ חכם וסופר אשר מזכה את הרבים בעבודת"ק בדבוריו וכתביו להדריך ביד ה' הטובה עליו מהו דרך ישראל סבא הרה"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א

לכבוד יו"כ חכם וסופר אשר מזכה את הרבים בעבודת"ק בדבוריו וכתביו להדריך ביד ה' הטובה עליו מהו דרך ישראל סבא הרה"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א

לכבוד יו"כ חכם וסופר אשר מזכה את הרבים בעבודת"ק בדבוריו וכתביו להדריך ביד ה' הטובה עליו מהו דרך ישראל סבא הרה"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א

לכבוד יו"כ חכם וסופר אשר מזכה את הרבים בעבודת"ק בדבוריו וכתביו להדריך ביד ה' הטובה עליו מהו דרך ישראל סבא הרה"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א

לכבוד יו"כ חכם וסופר אשר מזכה את הרבים בעבודת"ק בדבוריו וכתביו להדריך ביד ה' הטובה עליו מהו דרך ישראל סבא הרה"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א